

Sygn. akt V KO 55/13

POSTANOWIENIE

Dnia 13 sierpnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Ryński

SSN Roman Sądej

w sprawie zażalenia **J. H. – S.**

na postanowienie z dnia 21 stycznia 2013 r. Prokuratora Prokuratury Rejonowej w O., w przedmiocie odmowy wszczęcia śledztwa w sprawie 4 Ds. .../12, po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 13 sierpnia 2013 roku wniosku Sądu Rejonowego w O. z dnia 14 czerwca 2013 roku o przekazanie w trybie art. 37 k.p.k. sprawy do rozpoznania innemu równorzędnemu sądowi na podstawie art. 37 k.p.k. *a contrario*

p o s t a n o w i ł
nie uwzględnić wniosku.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 21 stycznia 2013 roku Prokurator Prokuratury Rejonowej w O. odmówił na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k., wobec stwierdzenia braku znamion czynu zabronionego, wszczęcia śledztwa w sprawie przekroczenia uprawnień i niedopełnienia obowiązków oraz poświadczenia nieprawdy w protokole rozprawy z dnia 18 listopada 2011 roku, sygn. akt I C .../10, z powództwa A. P. przeciwko T. S., a więc o czyn z art. 231 § 1 k.k. i art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. Postępowanie sprawdzające prowadzono w związku z zawiadomieniem w/w Prokuratury przez J. H. – S. o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez sędziów bądź pracowników Wydziału Cywilnego Sądu Rejonowego w O.

To postanowienie zostało zaskarżone zażaleniem przez J. H. – S., w związku z czym sprawę przekazano do Sądu Rejonowego w O. celem rozpoznania zażalenia.

Postanowieniem z dnia 14 czerwca 2013 roku tenże Sąd wystąpił do Sądu Najwyższego z wnioskiem o przekazanie, w trybie art. 37 k.p.k., niniejszej sprawy do rozpoznania innemu równorzędnemu sądowi z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości.

Na uzasadnienie podniesiono, że przedmiotowa sprawa dotyczy czynności podejmowanych przez sędziów oraz pracowników sekretariatu Wydziału Cywilnego Sądu Rejonowego w O. Jakkolwiek w opisie zarzutu stawianego przez pokrzywdzonego nie wymieniono wprost konkretnych osób, to zawiadomienie o ewentualnym popełnieniu przestępstwa dotyczy przekroczenia uprawnień, niedopełnienia obowiązków i poświadczenia nieprawdy w sprawie prowadzonej w wydziale cywilnym tegoż Sądu. W przekonaniu wnioskującego Sądu, z uwagi na „silne więzi zarówno zawodowe jak i towarzyskie pomiędzy sędziami orzekającymi w tym samym sądzie rejonowym istnieją realne przesłanki do twierdzenia, że powstałe w takich okolicznościach relacje mogłyby wpływać na swobodę orzekania i obiektywizm procedującego sądu rozpoznającego sprawę”. W tej sytuacji rozpoznanie sprawy przez sąd miejscowo właściwy może wywołać przekonanie o braku możliwości rozpoznania sprawy w sposób bezstronny przez ten Sąd.

Rozpoznając przedmiotowy wniosek Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek Sądu Rejonowego w O. nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, iż przekazanie sprawy innemu równorzędnemu sądowi w trybie art. 37 k.p.k. ma charakter wyjątkowy, zaś odstąpienie od zasady rozpoznania sprawy przez sąd miejscowo właściwy może nastąpić tylko w razie zaistnienia sytuacji jednoznacznie świadczącej o tym, że pozostawienie sprawy w gestii tego sądu sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości.

A zatem, przekazanie sprawy w omawianym trybie może nastąpić tylko wtedy, gdy w sposób realny, a nie pozorny, występują okoliczności, które mogą

stwarzać uzasadnione przekonanie o braku warunków do obiektywnego i bezstronnego rozpoznania sprawy w danym sądzie.

Za takie okoliczności można uznać sytuacje, które mogłyby wywierać wpływ na swobodę orzekania lub stwarzać nawet mylne przekonanie, podjęte jednak w oparciu o racjonalne przesłanki, że w sądzie właściwym miejscowo nie ma wystarczających warunków do rozpoznania sprawy w sposób w pełni obiektywny (por.: postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 lipca 1995 r., III KO 34/95, OSN KW 1995/Nr 9-10, poz. 68, z dnia 10 grudnia 1999 r., III KO 98/99, Prok. i Pr. 2000/Nr 3, poz. 7, z dnia 21 października 2008 r., IV KO 116/08, R -OSN KW 2008, poz. 2072, z dnia 13 listopada 2008 r., IV KO 130/08, R – OSN KW 2008, poz. 2280).

Tego rodzaju sytuacja nie zaistniała jednak w przedmiotowej sprawie.

Nie można bezkrytycznie i automatycznie akceptować podważania zdolności sądów do obiektywnego i bezstronnego rozpoznania spraw, często występującego w praktyce sądowej, gdy strona postępowania niezadowolona z rozstrzygnięcia składa skargi na sędziego lub wręcz próbuje spowodować wszczęcie przeciwko niemu postępowania karnego, składając pisma procesowe w sposób czysto instrumentalny. O właściwości do rozpoznania sprawy decydują kryteria ustawowe i nie powinna ich dyktować wola strony postępowania (por.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2011 roku, III KO 48/11, Lex Nr 860625).

Przekonanie o braku możliwości do obiektywnego rozpoznania sprawy przez sąd miejscowo właściwy musi być oparte na racjonalnych i rzeczywistych przesłankach. Samo zaś przekonanie oparte tylko na przypuszczeniach i założeniach o charakterze hipotetycznym, w tym również wyrażane przez stronę postępowania, nie jest wystarczającym dla odstąpienia od zasady właściwości miejscowej.

Fakt, że sprawa, w której prokurator odmówił wszczęcia śledztwa, dotyczy ogólnie określonych osób pracujących w danej jednostce organizacyjnej sądownictwa powszechnego, nie jest wystarczający dla stwierdzenia braku warunków do obiektywnego rozpoznania sprawy.

W szczególności, gdy stawiany zarzut dotyczy sposobu prowadzenia postępowania, a w zasadzie rzetelności zapisu w protokole jednej z rozpraw. Jest

więc związany z wykonywaniem rutynowych obowiązków służbowych i nie może automatycznie decydować, że dobro wymiaru sprawiedliwości wymaga przeniesienia sprawy do rozpoznania w innym sądzie. Takie postąpienie mogłoby wręcz sugerować, że w każdym wypadku, gdy sprawa w jakiś sposób dotyczy w ogóle sędziego, bądź sędziów pracujących w danym sądzie, czy też pracowników sekretariatu, pozostali sędziowie pracujący w tej jednostce organizacyjnej sądownictwa powszechnego nie są w stanie w sposób obiektywny i rozsądny rozpoznać sprawę.

Brak jest uzasadnionych podstaw do twierdzenia, że sędziowie Sądu Rejonowego w O. nie mogą rozpoznać wniesionego przez pokrzywdzonego zażalenia na postanowienie prokuratora w przedmiocie odmowy wszczęcia śledztwa, bezstronnie i w sposób w pełni obiektywny.

Podzielenie takiego przekonania prowadziłoby do przeciwnego od zamierzonego skutku, a mianowicie podważałoby zaufanie do niezależności sądów i niezawisłości sędziów, co byłoby z oczywistą szkodą dla dobra wymiaru sprawiedliwości.

W pełni zatem należy podzielić pogląd wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2011 r., III KO 72/11, (LEX nr 1044040), zgodnie z którym „autorytet i powaga wymiaru sprawiedliwości wymagają, aby sądy nie ulegały presji stron procesowych i opinii publicznej, ani nie popadały w wątpliwość co do własnych kompetencji w zakresie przeprowadzenia rzetelnego procesu. Racjonalna nieustępliwość w tym względzie sprzyja kształtowaniu się pozytywnego wizerunku organów trzeciej władzy, minimalizując tym samym wątpliwości, co do obiektywizmu i niezawisłości w rozpoznawaniu przyszłych spraw, ograniczając tendencję do nadużywania stosowania właściwości delegacyjnej w związku z inicjatywami sądów na tle wątpliwości, co do respektowania gwarancji sprawiedliwego procesu”.

Nie można bezkrytycznie przyjmować, że pomiędzy wszystkimi sędziami Sądu Rejonowego w O. istnieją na tyle silne więzi towarzyskie, przekraczające zwykłe kontakty służbowe, że nie jest możliwe obiektywne rozpoznanie złożonego w sprawie zażalenia na decyzję Prokuratora.

Oczywiste jest natomiast, że gdyby częstość takich kontaktów służbowych doprowadziła do zaistnienia relacji, które przekroczyły te ramy i stały się kontaktami innego rodzaju (przyjaźni, koleżeństwa), to istnieją stosowne regulacje procesowe (art. 41 i art. 42 § 1 i § 2 k.p.k.) mogące usunąć wątpliwości, co do bezstronnego rozpoznania sprawy.

Mając na uwadze powyższe okoliczności i kierując się zakazem rozszerzającej wykładni art. 37 k.p.k., Sąd Najwyższy odmówił uwzględnienia wniosku o przekazanie sprawy innemu równorzędnemu sądowi.